

Trenta anys de música i rauxa

Vint discos, trenta anys
dalt dels escenaris
i un miler de concerts
avalen la Companyia
Elèctrica Dharma,
que celebra
l'aniversari amb
'Dharmasseria',
un disc amb cançons
noves, i una gira
per a la primavera
i l'estiu vinent
per tot el país.

Poc s'ho podien pensar els germans Josep, Esteve i Joan Fortuny quan van decidir muntar el propi grup musical que estaven començant una de les pàgines més fèrtils i interessants de la història de la música popular a Catalunya.

Per a molts, la Companyia Elèctrica Dharma va ser la música de fons de la transició amb els seus cants solars i nocturns, però han estat molt més que això. Van avançar-se al rock català amb un disc tan interessant com *Ordinàries aventures* (Edigsa, 1979) i van apostar per la mescla amb la música tradicional i amb ritmes d'altres cultures quan encara ningú no parlava de mestissatge. Vint discos en trenta anys i un miler de concerts avalen la Companyia Elèctrica Dharma com el referent musical de més d'una generació.

Van començar a les acaballes del franquisme. Un temps difícil en què l'aspecte físic i el fet de cantar en català significaven un problema, com recorda el bateria i lletrista Pep Fortuny: "Portar els cabells llargs ja era un estigma i cantar en català hi afegia un plus de perillositat indiscutible. Ho portaves escrit a la cara: sóc un pelut embogit per les drogues i el sexe, i a sobre, separatista."

Però parlar del passat no agrada als components de la Dharma, encara que ell es confessa enyoradís. "La meua enyorança no és de fa vint o trenta anys, sinó de la infantesa", aclareix. La millor manera de celebrar aquest

aniversari sense nostàlgia ha estat preparar un disc amb noves cançons, anomenat *Dharmasseria* (DiscMedi). "Hem volgut apartar-nos de les celebracions típiques. No farem ni un disc recopilatori ni un macroconcert. Ja ho vam fer fa deu anys al Palau Sant Jordi. Hem volgut celebrar-ho d'una altra manera, amb un disc de cançons noves i uns concerts íntims per retrobar-nos amb el públic cara a cara."

Dharmasseria és un cert trencament amb els darrers discos de la Companyia Elèctrica Dharma. Amb *Llibre vermell* (DiscMedi, 2002) es va trencar la trilogia que s'havia iniciat amb *Racó de món* (Picap, 1998) i que havia continuat amb *Sonada!* (Mondicor, 2000). Ha estat una etapa que ha servit per eixamplar els horitzonts del grup. Una bona gestió del management els va dur a actuar moltíssim fora de Catalunya i van ser presents als principals festivals de música del món d'arreu. Polònia, Croàcia, el Brasil, Sud-àfrica..., la música de la Dharma ha sonat arreu i ha donat testimoni de la riquesa de la música popular catalana. Al Brasil, fins i tot van arribar a publicar dos discos recopilatoris amb alguns dels temes més significatius de la Dharma.

No obstant això, els màxims exponents d'aquesta nova etapa són el fet de tornar a cantar i la introducció de la guitarra. "Ara ens venia de gust cantar. Si els catalans no cantem en català, qui ho farà? Teníem moltes cançons i volíem donar-los sortida. Jo havia fet lletres i tenia ganes de treure-les", expli-

ca Fortuny. El grup no treia un disc amb tantes cançons cantades des de l'aparició de *Fibres del cor* (PDI, 1989), un disc que va significar la tornada als escenaris després d'un temps de silenci arran de la mort de l'Esteve Fortuny.

La Dharma no ha sovintejat les cançons cantades i, quan ho ha fet, ha rebut dures crítiques per la interpretació. El grup, però, no comparteix aquest punt de vista i en Joan considera que són víctimes de certs prejudicis: "Com que tenim fama de banda instrumental, se'ns mira molt amb lupa quan ens posem a cantar. A altres grups no se'ls exigeix tant. Però és igual, no ens importa gaire el que diguin. Evidentment sempre és millor una bona crítica però sempre pretenem passar-nos-ho bé, i ara ens venia de gust cantar." En Pep Fortuny pensa que quan un grup ha estat classificat ja no es pot treure l'etiqueta del damunt, i a la Dharma se la considera una banda instrumental: "Estem classificats i costa canviar el xip. Però també hi ha hagut cançons nostres que han fet forat tot i ser cantades: 'Muntanyes russes', 'La gent vol viure en pau' o fins i tot 'Inana inene'. Una altra cosa és que el nostre nivell pel que fa a la veu no arribi al que tenim tocant..."

Pel que fa a la guitarra, cal recordar que era l'instrument que tocava el desaparegut Esteve Fortuny. La seva mort va deixar sense guitarra el grup i després aquest instrument només havia fet aparició (en mans de Joan Vinyals) en comptades ocasions. Ara, amb la incorporació de Pep Rius, s'inicia una nova etapa. Encara que no se'l considera un membre del grup de ple dret, la satisfacció per la seva participació acompanya les paraules dels històrics: "El Pep Rius és la persona ideal perquè s'entén amb nosaltres i fins i tot s'ha implicat en la producció." Fins ara, el grup havia estat refractari a incorporar un nou guitarrista en substitució de l'Esteve. Amb en Pep Rius ha estat diferent. "Quasi és més agradable sentir la guitarra que ens recorda l'Esteve que tocar sense guitarra. Han hagut de passar divuit anys per assumir el dol. Ara ens hi hem atrevit i fins notem que en

El nou disc de la Dharma, lluny de caure en l'enyorança o l'autocomplaença típiques dels recopilatoris d'aniversari, ofereix dotze temes inèdits, la major part cantats.

aquest disc l'Esteve hi és més que en d'altres."

Dharmasseria és un recull de dotze peces inèdites de la Companyia Elèctrica Dharma, la majoria de les quals cantades. Totes les lletres són del Pep i hi ha músiques de l'Esteve, el Lluís i el Joan. Són cançons fetes a la manera de la Dharma, cants a l'amistat, a la tendresa, al desig... i de tant en tant, algun cop de puny sobre la taula com "Brutalitat", però sobretot, molta poesia. Al marge de les lletres, Pep Fortuny també ha escrit un text de dues pàgines

**Els màxims
exponents
d'aquesta nova
etapa són el fet
de tornar a cantar
i la introducció
de la guitarra**

al centre del llibret titulat "Inventari de la ràbia. Tomb final". Es tracta de la continuació –i finalització– de la sèrie "Inventari de la ràbia", que ja havia aparegut a *L'àngel de la dansa* (Edigsa, 1978) i a *Tifa head* (PDI, 1991). El llibret, que està farcit de dibuixos de la filla del Pep Fortuny, Liliana, comença i acaba amb dues frases poètiques i suggeridores: "La música és una mica com la Lluna, que torna a ser tota plena per moltes vegades que minvi" i "Passi el que passi: estimeu-vos molt".

Al marge de les dotze cançons que dibuixen *Dharmasseria*, hi ha un tall de més (o *bonus track*) amb una sardana interpretada per la Cobla Mediterrània. "No volíem celebrar els trenta anys amb un recopilatori, però volíem fer alguna cosa especial. Per això vam demanar a la Cobla Mediterrània que fes aquesta sardana. La nostra il·lusió és que soni i que es balli a tots els aplecs del país." Es tracta d'una sardana convencional feta a partir d'algunes de les melodies més populars que ha interpretat la Dharma: "La presó del rei de França", "Catalluna" i "Ball lunàtic – toc". La sardana és obra de Jordi Molina.

DISCOMEDI

De moment han celebrat l'aniversari amb dos concerts en una sala petita de Barcelona, però per a la primavera, quan la Maria s'hi pugui reincorporar, han preparat una gira per Catalunya.

Es pot dir que la companyia Elèctrica Dharma és la versió musical de la família Fortuny. Dels sis germans, només dos –Jordi i Jaume– no n'han format part. Si a l'inici hi havia el Josep, l'Esteve i el Joan, ara el nucli familiar de la Dharma està format pel Josep, el Joan, el Lluís i la Maria. I en Pep Rius, per via sobrevinguda. “Hem crescut tocant i aprenent junts. Necessitem el grup, és

gairebé una necessitat física: bon ambient, bon rotllo. Necessitem tocar amb gent amiga, tenir la sensació de treballar amb un col·lectiu compenetrat. Sabem que hi ha poques famílies musicals, però, posats a triar, preferim que ens comparin amb The Cors que amb els Jackson Five.” De tota manera, després de tants anys, seria injust parlar de la família Fortuny sense incloure-hi

“Voliem fer alguna cosa especial. Per això vam demanar a la Cobla Mediterrània que fes aquesta sardana”

Carles Vidal, l'únic “germà” que no porta el cognom. El baixista de la Dharma ha estat una peça imprescindible perquè el grup sigui tal com el coneixem.

El grup no es planteja el futur si aquest no és immediat. De moment, han fet dos concerts a la sala Sidecar, els passats 19 i 20 de novembre. “Ja que celebrem trenta anys és una manera de recordar els inicis. En aquella època tocàvem molt a l'antic Zeleste, al carrer Argenteria i estàvem acostumats a tenir el públic davant del nas, a un pam de distància. Era una sensació molt orgànica. Per celebrar els trenta anys ens hem proposat recuperar aquesta sensació”. A finals d'any, la Maria ha de ser mare per segona vegada i el grup no engagarà de nou fins a la primavera, quan la Maria s'hi pugui reincorporar. La presentació del disc en gira arribarà a l'estiu, aquest any amb l'objectiu de fer molts concerts a Catalunya. “Amb els últims discos havíem creat moltes complicitats a fora. Ara volem tornar a crear-les aquí”, afirma en Pep.

Per poder-ho fer amb seguretat, a partir d'aquesta temporada el seu management comparteix la pròpia oficina, Tagomago, que es dedicarà a les actuacions a l'estranger, amb RGB Management, que portarà la contractació interior. La coincidència fa que el manager de la banda ara sigui Xavi Fortuny, encara que aquest, Fortuny també, no té res a veure amb la família.

Joaquim Vilarnau